

Datum van
inontvangstneming

:

30/09/2021

Zaak C-477/21

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

3 augustus 2021

Verwijzende rechter:

Miskolci Törvényszék (Hongarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

28 juni 2021

Verzoekende partij:

IH

Verwerende partij:

MÁV-START Vasúti Személyszállító Zrt.

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Geen toekenning van de dagelijkse rusttijd door de werkgever vóór de wekelijkse rusttijd en vóór de jaarlijkse vakantie.

Voorwerp en rechtsgrondslag van het prejudiciële verzoek

De artikelen 3 en 5 van richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd, gelezen in samenhang met artikel 31, lid 2, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, alsmede artikel 267 VWEU.

Prejudiciële vragen

- 1) Moet artikel 5 van richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd, gelezen in samenhang met artikel 31, lid 2,

- van het Handvest, aldus worden uitgelegd dat de in artikel 3 van die richtlijn bedoelde dagelijkse rusttijd deel uitmaakt van de wekelijkse rusttijd?
- 2) Of moet artikel 5 van richtlijn 2003/88, gelezen in samenhang met artikel 31, lid 2, van het Handvest, aldus worden uitgelegd dat daarin, overeenkomstig de doelstelling van de richtlijn, enkel de minimumperiode van de wekelijkse rusttijd wordt vastgesteld, dat wil zeggen dat de wekelijkse rusttijd ten minste 35 aaneengesloten uren moet bedragen, mits er geen sprake is van objectieve, technische of arbeidsorganisatorische omstandigheden die dit uitsluiten?
 - 3) Moet artikel 5 van richtlijn 2003/88, gelezen in samenhang met artikel 31, lid 2, van het Handvest, aldus worden uitgelegd dat ook wanneer het recht van de lidstaat en de toepasselijke collectieve overeenkomst voorzien in een wekelijkse rusttijd van ten minste 42 aaneengesloten uren, het daarnaast nog verplicht is om de door het nationale recht en de toepasselijke collectieve overeenkomst gewaarborgde dagelijkse rusttijd van twaalf uren toe te kennen na de aan de wekelijkse rusttijd voorafgaande werkdag, mits er geen sprake is van objectieve, technische of arbeidsorganisatorische omstandigheden die dit uitsluiten?
 - 4) Moet artikel 3 van richtlijn 2003/88, gelezen in samenhang met artikel 31, lid 2, van het Handvest, aldus worden uitgelegd dat de werknemer recht heeft op de minimale rusttijd die hij in een tijdvak van 24 uur geniet, ook wanneer hij in de volgende periode van 24 uur om welke reden ook geen arbeid hoeft te verrichten?
 - 5) Indien de vierde vraag bevestigend moet worden beantwoord, moeten de artikelen 3 en 5 van richtlijn 2003/88, gelezen in samenhang met artikel 31, lid 2, van het Handvest, aldus worden uitgelegd dat de dagelijkse rusttijd vóór de wekelijkse rusttijd moet worden toegekend?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Artikel 31, lid 2, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie;

Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd (hierna: „arbeidstijdenrichtlijn”), in het bijzonder artikel 5, alsmede de artikelen 1, 3 en 16 tot en met 18;

Verslag van de Commissie over de uitvoering door de lidstaten van richtlijn 2003/88/EG betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd, COM(2017) 254 final, punt II, vierde alinea, punt III, onder D, en vierde alinea;

Interpretatieve mededeling over richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd (2017/C165/01), hoofdstuk V, delen A en C.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) (basiswet van Hongarije van 25 april 2011; hierna: „basiswet”)

Artikel XVII, lid 4, van de basiswet bepaalt dat elke werknemer recht heeft op dagelijkse en wekelijkse rusttijden, alsmede op een jaarlijkse vakantie met behoud van loon.

A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (wet I van 2012 inzake het arbeidsrecht; hierna: „arbeidswetboek”)

Krachtens § 87, lid 1, van het arbeidswetboek kan de dagelijkse werktijd zo worden ingedeeld dat het begin- en eindtijdstip op verschillende kalenderdagen valt.

§ 104, lid 1, van het arbeidswetboek bepaalt dat tussen het einde van de dagelijkse werktijd en het begin van de werkzaamheden op de volgende werkdag een dagelijkse rusttijd van ten minste elf aaneengesloten uren moet worden toegekend. Overeenkomstig lid 4 bedraagt de gezamenlijke duur van twee opeenvolgende dagelijkse rusttijden ten minste 22 uur.

§ 105 van het arbeidswetboek bepaalt dat er wekelijks twee rustdagen moeten worden toegekend, die ook onregelmatig kunnen worden ingedeeld. In geval van onregelmatige werktijden moet per maand ten minste één wekelijkse rustdag worden toegekend.

Volgens § 106 van het arbeidswetboek kan in plaats van wekelijkse rustdagen ook een ononderbroken wekelijkse rusttijd van ten minste 48 uren worden toegekend. In geval van onregelmatige werktijden kan aan de werknemer ook een ononderbroken wekelijkse rusttijd van ten minste 40 uren per week worden toegekend. Aan de werknemer moet in een referentieperiode of berekeningsperiode gemiddeld genomen ten minste 48 uur wekelijkse rusttijd per week worden geboden.

Krachtens § 124, leden 1 en 2, van het arbeidswetboek kan de vakantie in geval van onregelmatige werktijden op elke dag van de week worden toegekend, met uitzondering van de wekelijkse rustdag volgens de werktijdenregeling en feestdagen.

A vasúti közlekedésről szóló 2005. évi CLXXXIII. törvény (wet CLXXXIII van 2005 inzake het spoorwegvervoer)

Overeenkomstig § 68/B, lid 1, van deze wet bedraagt de duur van de dagelijkse rusttijd die de spoorwegwerknemer in zijn woonplaats moet doorbrengen in elk tijdvak van 24 uur ten minste twaalf aaneengesloten uren. Volgens lid 2 van deze bepaling kan de duur van deze rusttijd in een periode van zeven dagen eenmalig worden verlaagd naar ten hoogste negen aaneengesloten uren per twee dagen. In dat geval moet de volgende dagelijkse rusttijd echter evenredig worden verhoogd.

MÁV START Vasúti Személyszállító Zártkörűen Működő Részvénytársaság – Kollektív Szerződés (collectieve overeenkomst van MÁV-START niet-beursgenoteerde besloten vennootschap voor reizigersvervoer; hierna: „collectieve overeenkomst”)

Overeenkomstig § 46, lid 1, van de collectieve overeenkomst heeft de treinmachinist recht op een dagelijkse rusttijd van twaalf uren, waarbij rekening wordt gehouden met de tijd besteed aan woon-werkverkeer.

§ 47 van de collectieve overeenkomst bepaalt dat de treinmachinist bovendien recht heeft op een wekelijkse rusttijd, waarbij tussen twee diensten een ononderbroken rusttijd van ten minste 48 uren moet worden toegekend. In plaats van rustdagen kan aan de treinmachinist ook een ononderbroken rusttijd van ten minste 42 uren per week worden geboden. In dat geval moet de werknemer binnen de referentieperiode gemiddeld genomen ten minste 48 uren wekelijkse rusttijd genieten.

Volgens § 51 van de collectieve overeenkomst wordt de vakantie aan de treinmachinist toegekend op dagen waarop volgens het dienstrooster arbeid wordt verricht, waarbij de toegekende vakantie voor evenveel uren moet worden verwerkt en geregistreerd als het aantal uren waarvoor de werknemer van het verrichten van arbeid was vrijgesteld volgens dat rooster. Bovendien moet op de bekende vakantiedagen van de werknemer de volle werktijd worden ingepland en berekend.

Uitspraak 12/2020. (VI. 22.) van de Alkotmánybíróság (grondwettelijk hof, Hongarije)

De Alkotmánybíróság heeft vastgesteld dat uit de basiswet volgt dat werknemers recht hebben op zowel de dagelijkse rusttijd als de wekelijkse rustdag, aangezien deze verschillende functies hebben. Gelet hierop is de uitlegging van de Kúria (hoogste rechterlijke instantie, Hongarije) volgens welke de dagelijkse rusttijd en de wekelijkse rustdag gelijktijdig kunnen worden toegekend, niet verenigbaar met artikel XVII, lid 4, van de basiswet.

De dagelijkse rusttijd en de wekelijkse rustdag kunnen derhalve niet gelijktijdig worden toegekend.

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 Verzoeker is als treinmachinist in dienst van verweerster. Hij is in het kader van de uitoefening van zijn werk niet verplicht om deel te nemen aan grensoverschrijdend spoorvervoer. Hij kan evenmin worden aangemerkt als werknemer die wordt ingezet voor interoperabele grensoverschrijdende diensten in de spoorwegsector.
- 2 Op het dienstverband van verzoeker is de tussen verweerster en de vakbonden gesloten collectieve overeenkomst van toepassing. Verzoeker wordt door verweerster op maandbasis tewerkgesteld. De aan hem binnen een referentieperiode van een week toegekende rusttijd wordt, net als aan alle treinmachinisten, in een wekelijkse rusttijd, en niet in een specifiek aantal rustdagen uitgedrukt.
- 3 De werkgever heeft aan verzoeker tussen twee werkperioden een *dagelijkse rusttijd* van twaalf uren toegekend die hij in zijn woonplaats kon doorbrengen, en heeft hem daarnaast voldoende tijd geboden voor het woon-werkverkeer (30 minuten zgn. *standaard reistijd* per keer).
- 4 Verzoeker had recht op een *wekelijkse rusttijd* van ten minste 48 uren. Wanneer verweerster niet in staat was om verzoeker een wekelijkse rusttijd van 48 aaneengesloten uren te bieden, kende zij verzoeker een ononderbroken wekelijkse rusttijd van ten minste 42 uren toe, zodat hij per referentieperiode gemiddeld genomen ten minste 48 uur wekelijkse rusttijd kon genieten. Naast de wekelijkse rusttijd werd aan verzoeker tussen twee werkperioden geen dagelijkse rusttijd en ook geen standaard reistijd toegekend. In plaats daarvan heeft verweerster hem de wekelijkse rusttijd van ten minste 48 aaneengesloten uren aangeboden.
- 5 Verzoeker kon noch vóór noch na zijn vakantie gebruikmaken van de dagelijkse rusttijd en van de standaard reistijd.
- 6 De werkgever heeft dus bij de toekenning van de wekelijkse rusttijd en de vakantie noch aan het begin noch aan het einde daarvan de dagelijkse rusttijd aan verzoeker toegekend.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 7 Verzoeker is van mening dat de dagelijkse en de wekelijkse rusttijd, alsook de dagelijkse rusttijd en de vakantie, opeenvolgend en onafhankelijk van elkaar moeten worden toegekend. De gelijktijdige toekenning of samentrekking van deze perioden is onrechtmatig. De werkgever had hem vóór de wekelijkse rusttijd en vóór de vakantie de dagelijkse rusttijd moeten toekennen.
- 8 Het standpunt van verweerster is dat noch uit de uitspraak van de Alkotmánybíróság, noch uit de Hongaarse regelgeving kan worden afgeleid dat de

dagelijkse en wekelijkse rusttijd of de dagelijkse rusttijd en de vakantie opeenvolgend moeten worden toegekend.

- 9 Volgens verweerster moet de dagelijkse rusttijd worden toegekend tussen twee, elkaar binnen vierentwintig uur opeenvolgende werkperioden. Voor elk tijdvak van zeven dagen moet in plaats van de dagelijkse rusttijd een langere wekelijkse rusttijd worden toegekend. Ook de vakantie kan in plaats van de dagelijkse rusttijd worden toegekend.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 10 De door partijen aangehaalde uitspraak van de Alkotmánybíróság had betrekking op werknemers in de gezondheidszorg, die onder een aanzienlijk verschillende regeling vallen. Bovendien heeft de Alkotmánybíróság de wekelijkse rustdag onderzocht, terwijl het in deze zaak gaat om de wekelijkse rusttijd. De aangehaalde uitspraak van de Alkotmánybíróság is in de onderhavige zaak derhalve niet van toepassing.
- 11 De Hongaarse regelgeving bepaalt dat de wekelijkse rusttijd 48 uren – doch ten minste 42 uren – bedraagt. De in het arbeidswetboek en in de collectieve overeenkomst opgenomen definitie van „wekelijkse rusttijd” bevat in het geheel geen verwijzing naar de dagelijkse rusttijd of de duur daarvan. Daarbij komt dat de collectieve overeenkomst in het voordeel van de werknemers afwijkt van de regels voor de dagelijkse en wekelijkse rusttijden van zowel de arbeidstijdenrichtlijn als het arbeidswetboek.
- 12 De verwijzende rechter is van oordeel dat in de wekelijkse rusttijd volgens artikel 5 van de arbeidstijdenrichtlijn de dagelijkse rusttijd reeds is inbegrepen. Op basis van de formulering van artikel 5 van de arbeidstijdenrichtlijn bestaat de wekelijkse rusttijd uit de ononderbroken minimumrusttijd van 24 uren en de in artikel 3 bepaalde dagelijkse rusttijd van ten minste elf aaneengesloten uren gezamenlijk. De wekelijkse minimumrusttijd bedraagt derhalve ten minste 35 uren.
- 13 De Hongaarse taalversie van de arbeidstijdenrichtlijn wijkt echter enigszins af van de andere taalversies van de richtlijn. Volgens de Hongaarse taalversie hebben alle werknemers voor elk tijdvak van zeven dagen recht op ten minste 24 uren aaneengesloten rusttijd **en daarnaast** op de in artikel 3 genoemde elf uren dagelijkse rusttijd. Daarentegen is in de Engelse, de Duitse en de Franse taalversies in plaats van de uitdrukking „en daarnaast” het woord „plus” (plus, zuzüglich) en „toegevoegd” (s’ajoutent) opgenomen.
- 14 De verwijzende rechter wenst daarom te vernemen of het begrip „wekelijkse rusttijd” volgens de richtlijn aldus moet worden uitgelegd dat na de ononderbroken minimumrusttijd van 24 uren ook de dagelijkse rusttijd (van elf uren) moet worden toegekend. Of moet het begrip „wekelijkse rusttijd” aldus worden uitgelegd dat de perioden van 24 uren en elf uren bij elkaar worden

opgeteld en dat de werknemer derhalve recht heeft op een ononderbroken rusttijd van ten minste 35 uren.

- 15 Daarnaast moet nog worden verduidelijkt of de dagelijkse rusttijd tussen de beëindiging van de werkzaamheden op een werkdag en het begin van de werkzaamheden op een later tijdstip ook moet worden toegekend indien het laatste niet op dezelfde dag of op de onmiddellijk daarop volgende dag geschiedt, maar – als gevolg van vakantie of de wekelijkse rusttijd – pas dagen later.